

Уур амьсгалын өөрчлөлтийн чиглэлээр баримталж буй бодлого

Алтай Таван Богд, Потаниний мөсөн гол сүүлийн 100 жилд

*Photo made in **1905**, by V.V. Sapozhnikov*

*Photo made in September, **2009** by G.Davaa*

Нэр	1. СЭРГЭЭГДЭХ ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР (УИХ, 2005)
Үндсэн зорилго	<ul style="list-style-type: none"> • 2020 он гэхэд улсын цахилгаан эрчим хүч үйлдвэрлэх нийт суурилагдсан чадалд сэргээгдэх эрчим хүчний үүсвэрийн эзлэх хувийг 20% хүргэл мөн • дамжуулах ба түгээх эрчим хүчний алдагдлыг 10% буулгах
Хугацаа	2005-2020
Нэр	2. УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР (УИХ, 2011)
Үндсэн зорилго	<ul style="list-style-type: none"> • Хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх, уур амьсгалын асуудлыг бодлогын баримт бичигт тусгах • Үндэсний чадавхийг бэхжүүлэх • Хэмнэлттэй хэрэглээ, дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх • Сэргээгдэх эрчим хүчийг хөгжүүлэх, эрчим хүчний алдагдлыг багасгах
Хугацаа	2011-2021
Нэр	3. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО (УИХ, 2014)
Үндсэн зорилго	<ul style="list-style-type: none"> • Сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувь 20%/2020, 30%/2030 хүрэх • Барилгын дулааны алдагдал 20%/2020, 40%/2030 буурах • Хог хаягдал багатай үйлдвэрлэл, хэрэглээг хөгжүүлэх • Экологийн тэнцвэрт байдлыг хадгалж, экосистемийн үйлчилгээг сайжруулах
Хугацаа	2014-2030
Нэр	4. ДЭЛХИЙН УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙГ СААРУУЛАХАД МОНГОЛ УЛСЫН ОРУУЛАХ ХУВЬ НЭМЭР (УИХ, 2016)
Үндсэн зорилго	<ul style="list-style-type: none"> • 2030 он гэхэд ХХЯ суурь сценаритай харьцуулахад 14% буурсан байна.
Хугацаа	2020-2030

ҮЗХН (INDC)-г хэрэгжүүлэгч Талуудын онлайн платформ - Түншлэлийн төлөвлөгөө

Үндэсний болон бүсийн хөгжлийн бодлогод тусгах - ҮХГ

ҮТХН (NDC)-г боловсруулж батлуулах

Хүлэмжийн хийн тооллогын тогтолцоог бүрдүүлэх, чадавхижуулах

Эрх зүйн баримт бичиг боловсруулах

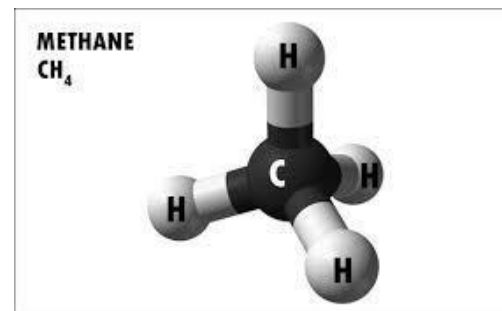
№	Төсөл	Итгэмжлэгдсэн нэгж	Хэрэгжилт
1	Үндэсний эрх бүхий байгууллагын чадавх бэхжүүлэх санхүүгийн дэмжлэг (2018)	ХасБанк Нийт: 350,000 ам. доллар	2017-2018
		<u>УАНС:</u> 300,000 ам. Доллар (Буцалтгүй тусламж) <u>Хамтран хэрэгжүүлэгч:</u> Үндэсний зохицуулагч, УАӨТХН Байгаль орчин, уур амьсгалын сан, БОАЖЯ	<u>Статус:</u> Батлагдсан, хэрэгжилт эхэлсэн
2	Үндэсний ногоон зээлийн санхүүжилтийн орчинг бэхжүүлэх (2017-2018)	Даян дэлхийн ногоон хөгжлийн байгууллага /GGGI/ Нийт: 490,000 ам. доллар	2017-2018
		<u>УАНС:</u> 350,000 ам. доллар	<u>GGGI:</u> 140,000 ам. доллар
3	Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох үндэсний төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх тогтолцоог бэхжүүлэх (NAP)	НҮББОХ /UNEP/	
		<u>УАНС:</u> 2,890,997 ам.доллар (буцалтгүй тусламж)	<u>Статус:</u> Батлагдсан, 2018/05
4	Эрчим хүчний хэмнэлттэй бага оврын дулааны системийг аймаг болон гэр хороололд өргөжүүлэх судалгаа хийх	НҮББОХ /UNEP/ Нийт: 418,000 ам. доллар	
		<u>УАНС:</u> 368,000 ам.доллар (буцалтгүй тусламж)	<u>UNEP:</u> 50,000 ам.доллар

№	Төсөл	Итгэмжлэгдсэн нэгж	Хэрэгжилт
1	ХХЯ-ыг бууруулах бичил, жижиг, дунд бизнесийн зээлийн хөтөлбөр	ХасБанк Нийт: 60 сая ам доллар	2017-2025
		<u>УАНС:</u> 19.5 сая ам. доллар (Зээл), 0.5 сая ам доллар (Буцалтгүй тусламж)	<u>Бусад:</u> 40 сая ам. доллар
2	Европын сэргээн босголтын банкны Тогтвортой эрчим хүчний санхүүжилтийн төсөл (10 гаруй улс)	Европын сэргээн босголтын банк Нийт: 1.378 тэрбум ам.доллар	2017-2032
		<u>УАНС:</u> 344 сая ам.доллар (Зээл) 34 сая ам.доллар (Буцалтгүй)	<u>Бусад:</u> 1.34 тэрбум ам.доллар (ЕСББ болон бусад донор)
3	Нарны сэргээгдэх эрчим хүчний хөтөлбөр 1 (Говь-Сүмбэр аймаг Сүмбэр суманд 10 MW нарны цахилгаан станц байгуулах)	ХасБанк Нийт: 17.6 сая ам.доллар	2017-2027
		<u>УАНС:</u> 8.7 сая ам. доллар (Зээл)	<u>Бусад:</u> 8.9 сая ам. доллар
4	Улаанбаатар хотын орлогод нийцсэн орон сууц, хотын сэргээгдэх эрчим хүчний төсөл	Азийн хөгжлийн банк /ADB/ Нийт: 543.1 сая ам.доллар	2017.10.16
		<u>УАНС:</u> 50.0 сая ам.доллар (буцалтгүй тусламж) 95.0 сая ам.доллар (зээл)	<u>Бусад:</u> 398.1 сая ам.доллар

№	Төсөл	Итгэмжлэгдсэн нэгж	Хүргүүлсэн
1	Дасан зохицох чадавхыг Монголд Хөдөө, орон нутгийн иргэдийн байгалийн гамшгийн эрсдлийн удирдлага болон дасан зохицох чадавхыг сайжруулах: /Завхан, Ховд, Дорнод, Сүхбаатар – 4 аймагт/	НҮБХХ /UNDP/	2017.03
			Статус: Үзэл баримтлал дэмжигдсэн
			2018 оны 06 сарын 25-нд багтаан хүргүүлнэ
2	Төр-хувийн хэвшлийн түншлэлд суурьласан үндэсний ногоон санхүүгийн тогтолцоог бүрдүүлэх зорилгоор Монголын Ногоон санхүүгийн корпорацийг байгуулах	ХасБанк <u>Оролцогч талууд:</u> СЯ, БОАЖЯ, МБХ	2018.03.30
			Статус: Хянагдаж байгаа
3	Хэрэглээний зээлийн хөтөлбөр /Барилгын дулаалга, эрчим хүчний хэмнэлттэй ахуйн хэрэгсэл, халаалтын төхөөрөмж, эко-автомашин худалдан авахад хөнгөлөлттэй зээл олгох/	ХасБанк	Статус: Батлагдсан

№	Төсөл	Хэрэгжүүлэгч байгууллага		Хэрэгжүүлэх хугацаа
1	Өндөр үр ашигтай нам даралтын зуухны төвлөрсөн системийг суурилуулах шинэчлэх /УБ хот 118 сургууль, Төв аймаг Борнуур сум/	ХКОМ-оос олгосон санхүүжилт: 340 мянган ам.доллар /Нийт зардлын 50%/		2015-2020
		<u>Япон тал:</u> Сүүри Кэйкакү	<u>Монгол тал:</u> АНУ сервис	<u>Статус:</u> Загвар төсөл /Бүртгэгдсэн, кредит олгогдсон/
2	Дархан хот дахь 10 МВт-ийн НЦС	ХКОМ-оос олгосон санхүүжилт: /Нийт зардлын 50%/		2017-2030
		<u>Япон тал:</u> Sharp corporation	<u>Монгол тал:</u> Solar Power International LLC	<u>Статус:</u> Загвар төсөл, /Бүртгэгдсэн, кредит олгогдсон/
3	УБ хотын захын эрчим хүчний хангамжинд зориулсан 2.1МВт-ийн НЦС	ХКОМ-оос олгосон санхүүжилт: /Нийт зардлын 50%/		2017-2030
		<u>Япон тал:</u> Farmdo Co.,Ltd	<u>Монгол тал:</u> Everyday Farm LLC	<u>Статус:</u> Загвар төсөл /Бүртгэгдсэн/
4	УБ хотын захын эрчим хүчний хангамжинд зориулсан 8.3МВт-ийн НЦС	ХКОМ-оос олгохоор төлөвлөсөн санхүүжилт: /Нийт зардлын 40%/		2017-2030
		<u>Япон тал:</u> Farmdo Co.,Ltd	<u>Монгол тал:</u> Everyday Farm LLC	<u>Статус:</u> Загвар төсөл
5	Монголд өндөр үр ашигтай, эрчим хүчний алдагдал багатай цахилгаан дамжуулах шугам барих	ХКОМ-оос олгохоор төлөвлөсөн санхүүжилт: Мэдээлэл байхгүй		2017-2030
		<u>Япон тал:</u> Hitachi Ltd	<u>Монгол тал:</u> ЦДҮС ТӨХК	<u>Статус:</u> Загвар төсөл, Бүртгэгдсэн, үзүүлэх төсөл
6	Шинэ нисэх онгоцны буудлын дэргэдэх 15 МВт-ийн НЦС	ХКОМ-оос олгохоор төлөвлөсөн санхүүжилт: /Нийт зардлын 26%/		2017-2030
		<u>Япон тал:</u> Sharp corporation	<u>Монгол тал:</u> Tenuun Gerel Construction LLC	<u>Статус:</u> Загвар төсөл

Ил уурхай болон уурхайн үйл ажиллагаанаас
ихэвчлэн метан, нүүрстөрөгч ялгардаг

2014 он - 1.17 мянган тонн CO_2 -тэй
тэнцэх хүлэмжийн хийн ялгарсан

GHG emissions from mining sector in Mongolia

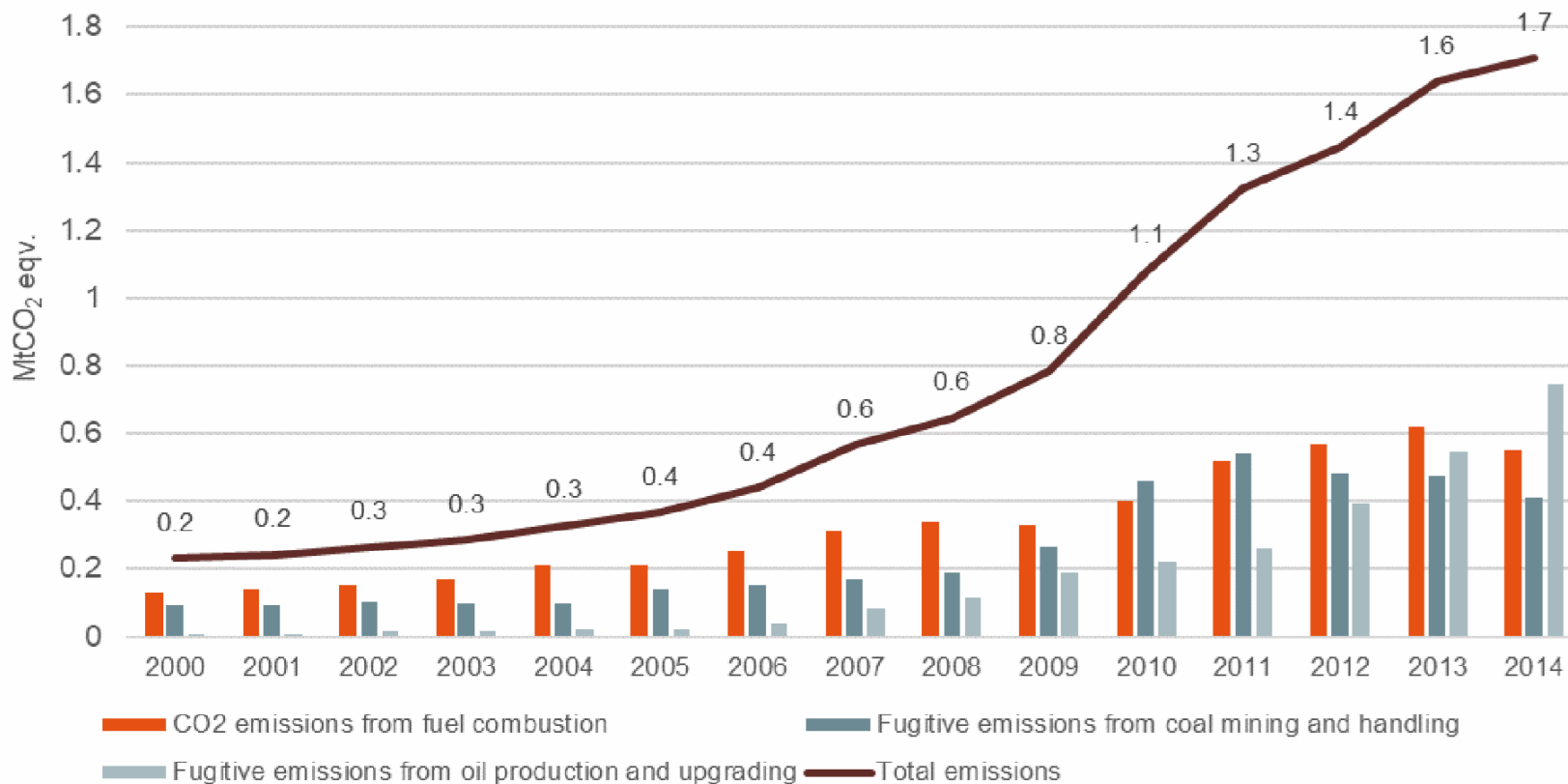

Figure 1: Emissions trends in the mining sector in Mongolia (Government of Mongolia 2017; IEA 2017a)

Стратегийн зорилт 1

- 2013 онд Уул уурхайн нөхөн сэргээлттэй холбогдох Олон улсын стандартчиллын ISO11269-2, MNS ASTM E 2278, MNS ASTM D5050 стандартуудыг орчуулан үндэсний стандартаар батлуулсан.
- Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам ашигт малтмалын тухай хуульд 2016 онд орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр олборлолт, боловсруулалт баяжуулалтын явцад бий болсон тодорхой агуулга бүхий дахин боловсруулахад эдийн засгийн үр ашиг гарч болохуйц хүдэр **ашигт малтмалын овоолго буюу үүсмэл ордыг ашиглах эрх зүйн орчинг бүрдүүлсэн.**
- 2014 оныг хүртэл Монгол улсын Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам экспортын болон дотоодын олборлож, борлуулж буй нүүрсэнд чанарын нэгдсэн стандартгүй байсан. 2014 онд Уул уурхайн яамнаас ажлын хэсэг байгуулан Нүүрсний ангилал /MNS6456:2014/, **Нүүрс, нүүрсэн бүтээгдэхүүний ангилал /MNS6457:2014/ гэсэн стандартуудыг боловсруулж батлуулсан.**

Стратегийн зорилт 3:

3.7 Далд уурхайн метан хийг ашиглах технологи нэвтрүүлэх судалгаа хийх

2012 онд Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам Дэлхийн метан хийн санаачилга хөтөлбөрийн хүрээнд Монголын байгаль орчны консорциум Америкийн байгаль орчны байгууллагын санхүүгийн дэмжлэгтэйгээр нүүрсний метан хийн нөөц, хүлэмжийн хийг тодорхойлох жижиг төслийг хэрэгжүүлж, Монголын нутаг дэвсгэрт ажиллаж байгаа нүүрсний уурхайн метан хийн нөөц, хүлэмжийн хийн хэмжээг үнэлэх чиглэлээр судалгаа хийсэн.

2013 онд Монгол улсын Ерөнхий сайдын захирамжаар байгалийн хийг эрчим хүчинд ашиглах саналыг боловсруулах ажлын хэсэг байгуулагдсан. Олон улсын метан хийн хамтын ажиллагааны тусламжтайгаар Өмнөговь аймгийн Нарийн Сухайтын нүүрсний уурхайд судалгааны ажил хийсэн. Таван толгойн нүүрсний уурхайн метаны судалгааг хийв.

УУЯ-аас БНСУ-ын Когаз корпорацийн нүүрсний давхаргын метан хийг цэвэрлэх туршилтын байгууламж 2015 оны 08 дугаар сарын 12-нд ашиглалтад орсон. Тус байгууламж дээр олборлож байгаа хийн хэмжээ бага бөгөөд хоногт 3 тонн орчим дагалдах ус олборлолтын явцад гарч байна. Төслийн хүрээнд 8,6 сая ам долларын хөрөнгө оруулалт хийгдсэн.

Салбарын урт хугацааны зорилт, бодлого, төлөвлөлтөд УАӨ-ийн бодлогыг тусгах

Тогтвортой хөгжлийн зарчимтай нийцсэн стандарт, журмыг нэвтрүүлэх

Цэвэр, дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх

Үйл ажиллагааны тогтвортой менежментийг нэвтрүүлэх

Зах зээлийн бусад хэрэгслүүд

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ**

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.